

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Проектна діяльність на уроках трудового навчання в закладі загальної
середньої освіти**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка 411 групи
Спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове
навчання та технології)
Освітньо-професійної програми Середня освіта
(Трудове навчання та технології)
Фурсенко Оксана Василівна

Керівник доцентка, кандидатка педагогічних
наук Шпак Лариса Миколаївна
(наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)
Рецензент доктор філософії, завідувач
навчально-методичної лабораторії технологій
комунального вищого навчального закладу
«Херсонська академія неперервної освіти
Херсонської обласної ради Гаврилюк Г.М.
(посада, П.І.Б.)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади організації проєктної діяльності учнів у закладі загальної середньої освіти на уроках трудового навчання	6
1.1 Теоретико-педагогічне обґрунтування організації проєктної діяльності учнів у закладі загальної середньої освіти.....	6
1.2 Можливості та умови реалізації проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання.....	15
РОЗДІЛ 2. Методичні визначники організації проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання у закладі загальної середньої освіти	24
2.1 Організація проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання.....	24
2.2 Методика організації проєктної діяльності учнів 6-7 класів на уроках трудового навчання засобами розробки навчально-творчого проєкту сумочка оміяге.....	34
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Сьогодні, у зв'язку з реформуванням системи освіти, особливої актуальності набуває формування в учнів самостійного мислення, свідомого вибору професії.

У сучасній освіті акцент переноситься з «засвоєння знань» учнями на формування у них компетентностей. Серед безлічі сучасних інноваційних педагогічних підходів, що відрізняються від «класичного формування знань, умінь і навичок», особливе місце займає організація проектної діяльності, яка дає більше можливостей для реалізації розвиваючого та особистісно-орієнтованого підходів. Серед таких підходів виокремлюється використання методу проєктів на заняттях трудового навчання в закладі загальної середньої освіти. Одне зі значень слова «проект» в перекладі з латинської - це «кинутий вперед». Дане тлумачення багато в чому орієнтує сучасного вчителя на інноваційну діяльність.

Особистий інтерес учня в даній діяльності є необхідною умовою успішної роботи. Проблема повинна бути взята з реального життя і бути знайомою і значущою для дитини. Для її вирішення важливі як раніше отримані знання, так і ті, які тільки варто придбати. Учитель-консультант керує проектною роботою, направляючи пошук учнів у потрібне русло і підказуючи джерела інформації. В даний час цей метод активно відроджується і в нашій системі освіти. В основі проектної діяльності лежить креативність, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі і самостійно конструювати свої знання.

Незважаючи на наявність навчально-методичної літератури, де відображені загальновідомі положення і алгоритм проектної діяльності, при використанні цього методу на практиці виникає ряд питань, які необхідно враховувати: вікові особливості учнів, зміст і рівень підготовки учнів до виконання робіт, види і тематика проєктів, характер координації, ступінь

самостійності учнів, методика перевірки знань і умінь на різних етапах виконання проекту та ін.

У нашій кваліфікаційній роботі зроблена спроба аналізу можливостей і умов організації проектної діяльності на уроках трудового навчання у 5-9 класах закладу загальної середньої освіти.

У контексті реформування сучасної системи середньої освіти виникає необхідність розглянути проблему формування навчально-пізнавальної діяльності в єдності з проблемою індивідуальності учня, бо, з одного боку, вчення обумовлено здібностями людини до навчання, а з іншого боку важливо попередити відставання темпів індивідуальної соціалізації та навчання від темпів розвитку людської культури.

Цілісність, гармонійність індивідуальності, свобода і різнобічність особистості характеризують сукупність його сутнісних сил, його сфер: інтелектуальної, мотиваційної, емоційної, вольової, екзистенціальної, предметно-практичної, саморегуляційної. Від розвитку цих сфер, своєчасного і якісного впливу на них через освітню діяльність, в кінцевому підсумку, залежить соціальна активність особистості.

Ефективність навчально-пізнавальної діяльності вчителя багато в чому визначається правильно обраною педагогічною технологією. Теорія і практика більшості сучасних педагогічних технологій ще тільки розробляється і є в педагогіці новим об'єктом вивчення. До таких належить і колективний проект, покладений в основу проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання. Для того щоб осмислити колективну проектну діяльність в плані педагогічної теорії, необхідні узагальнення, систематизація, аналіз, методичні рекомендації та аналіз наявного досвіду вчителів трудового навчання й технологій.

Тому темою кваліфікаційної роботи нами було обрано: «Проектна діяльність на уроках трудового навчання в закладі загальної середньої освіти».

Мета дослідження: проаналізувати теоретико-педагогічні основи, можливості, змістовні та організаційні умови реалізації проектної діяльності на уроках трудового навчання в закладі загальної середньої освіти.

Завдання дослідження:

1. Виявити теоретико-педагогічні основи організації проектної діяльності учнів і охарактеризувати специфіку організації проектної діяльності на уроках трудового навчання в закладі загальної середньої освіти.

2. Проаналізувати класифікації проектів і способи організації проектної діяльності на уроках трудового навчання.

3. Визначити можливості та умови практичної організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання в закладі загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження: проектна діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: можливості та умови організації проектної діяльності на уроках трудового навчання.

Методи дослідження: аналіз літератури з проблеми, узагальнення та систематизація висновків і результатів дослідження, спостереження, аналіз результатів проектної діяльності учнів.

Практична значущість: результати роботи можуть бути використані при організації проектної діяльності на уроках трудового навчання в закладах загальної середньої освіти.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні засади організації проєктної діяльності учнів у закладі загальної середньої освіти на уроках трудового навчання

1.1 Теоретико-педагогічне обґрунтування організації проєктної діяльності учнів у закладі загальної середньої освіти

Теоретико-педагогічне обґрунтування організації проєктної діяльності на уроках трудового навчання пов'язано, перш за все, з діалогом традиційної системи навчання («школи навчання») і інноваційних, реформаторських педагогічних течій («школи праці») в кінці дев'ятнадцятого - початку двадцятого століть.

У загальній теорії педагогіки, навчання розглядають, як сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій вчителя і учнів, спрямованих на свідоме і міцне засвоєння учнями системи знань, умінь і розвиток їх пізнавальних здібностей. Це обумовлено тим, що в дидактиці історично склалися концепції навчання, в яких стверджувалося положення про необхідність передачі вчителем знань учням, йшлося про «природний» розвиток особистості в процесі придбання власного досвіду або про безперервному розумовому розвитку в процесі активного і змістовного засвоєння основ наук і їх подальшого практичного застосування (С.Т. Шацький, П.П. Блонський, і ін.) [2]. У роботах Б.П. Єсіпова, Ш.І. Ганеліна, І.Я. Лернера, М.І. Махмутова, І.Т. Огороднікова, М. Н. Скаткіна знайшло підтвердження висунуте прогресивними дидактів минулого вимога активного засвоєння знань в процесі навчання і доведено, що розвиток активності і самостійності учнів відбувається в пізнавальній діяльності.

Сучасна освітня ситуація характеризується переходом від традиційної до особистісно орієнтованої педагогічної парадигмі. Одним з її провідних є принцип самоцінності особистості. Сутність даного положення полягає у

визнанні конкретного учня вихідним моментом і, водночас, головною метою і результатом педагогічного процесу. Акцент в освітньому процесі ставиться на створення умов для особистісного самоздійснення, збереження і розвиток в особистості учня його індивідуального образу. Найбільш важливим завданням освіти стає спрямованість педагогічного процесу на придбання кожним суб'єктом освітньої діяльності свого власного повноцінного особистісного досвіду, а основним шляхом при цьому виступає творча діяльність учнів в різноманітних сферах, яку організує вчитель у процесі навчально-пізнавальної діяльності у закладі загальної середньої освіти.

Проектна технологія - це одна з інноваційних технологій, які можуть вирішити ряд завдань, що стоять перед сучасним закладом загальної середньої освіти: стимулювати творчу діяльність учнів, здійснювати зв'язок з життям, сприяти діяльнісного освоєння дійсності.

Засновником проектної технології є американський педагог Вільям Кілпатрік - послідовник Джона Дьюї. Дьюї розробляв власний варіант філософії та педагогіки прагматизму - так званий інструменталізм. Різні види людської діяльності він розглядав як інструменти, що створені людиною для вирішення індивідуальних і суспільних проблем. Пізнання він трактував як складну форму поведінки, в кінцевому рахунку - засіб боротьби за виживання, а критерієм істини вважав практичну ефективність і корисність. В силу цього, на його думку, не існує незмінних істин. Те, що для однієї людини істинно, може бути помилковим для іншої; то, що було для людини істинно вчора, може вже не бути таким сьогодні. Це неодмінна умова пристосування до мінливих умов існування [22].

Поняття мінливості - одне з ключових у філософії Дьюї. Відповідно, розум визначається ним як думка в дії, котра орієнтована на зміни, що відбуваються в житті особистості. Чиказька школа інструменталізму переживала період розквіту з 1903 року, а педагогічні експерименти, розпочаті в заснованих Дьюї в 1896 «школах-лабораторіях», стали помітно впливати на педагогічну теорію і практику в США.

Інтелектуальними попередниками Дьюї - представника педагогіки «нового виховання» - були Ж.-Ж. Руссо, І.Г. Песталоцці, Й. Гербарта, Ф. Фребель, Г. Спенсер. [22] Дьюї не тільки розвинув і обґрунтував основні ідеї прагматизму, а й зумів здійснити їх в шкільній практиці і при підготовці вчителів у педагогічному коледжі Колумбійського університету. Дьюї виходив з наступних філософських передумов. Розум не є самодостатньою сутністю, відірваною від людського організму в його цілісності. Те, що ми називаємо розумом, формується в процесі соціального досвіду. Дьюї розглядав психіку як функцію людської діяльності, подібно до мислення і дослідження навколишнього світу. Він проводив аналогію з лінгвістикою і порівнював розум швидше з дієсловом, ніж з іменником, оскільки це поняття відноситься саме до людської поведінки, до установки і оцінці його наслідків, а не як до якоїсь субстанції, що складається з мільярдів нервових клітин, в яких фіксується життєвий досвід індивіда. Іншими словами особливий акцент Дьюї робив на процес становлення особистості в навколишньому середовищі. Вважаючи дитину, подібно прихильником вільного виховання, точкою центром і кінцем всього [22].

Виходячи з філософського осмислення по суті дитини і основних положень теорії пізнання і мислення, Д. Дьюї сформував провідні ідеї прагматичної педагогіки, які в основі своїй збереглися до теперішнього часу. Навчання і засвоєння знань має здійснюватися на активній, а не на пасивній основі. «У моїй свідомості, - писав Д. Дьюї, - все ще зріє образ школи - школи, де нагальна і в буквальному ступеня конструктивна діяльність стане центром і джерелом всього» [22]. З того моменту, як діти починають активно працювати, вони без сторонньої допомоги перетворюються в індивідуумів, вони перестають бути масою, а стають абсолютно відмінними один від одного істотами. Мотивація є надзвичайно важливим фактором в сфері освіти, яка визначає зміст процесу навчання і виховання. «Там, де є дитина, є мотиви в достатку. Завдання навчання - в приєднанні дитячих мотивів до

виховним і освітнім цілям, в знаходженні здорового виходу для одних і дійсного досягнення для інших.» [22]

У навчанні слід робити акцент на вирішення реальних проблем, тому що прилучення до них викликає активне ставлення учнів, що сприяє їх свідомій і ефективній участі в соціальних процесах. Дослідницька свобода учнів є суттєвим елементом методики навчання. Діяльні уми, вважав Дьюї, не можуть розвиватися без дослідницької свободи. Від вчителя потрібно ґрунтовне знання кожного з учнів, потім ґрунтовні знання кожного предмета, якому він навчає в сенсі його наукового змісту, і вміння, час і енергія для того, щоб організувати його навколо індивідуальних і соціальних інтересів. Не стільки навчати, скільки подавати думку, чи не стільки викладати, скільки наводити, не так нав'язувати свої плани, скільки відповідати на заклик до керівництва - такий варіант вчителя в педагогіці прагматизму. Дьюї створив прекрасні умови для розвитку особистості суб'єкту освітньої діяльності, становлення суб'єктного початку його поведінки, а згодом формування принципу суб'єктності.

Прагматична педагогіка, виходячи з власного бачення - це навчання за допомогою діяння. Основним методом в прагматичній педагогіці став метод проектів. Вперше метод проектів з'явився в 1824 році в практиці підготовки інженерів. У педагогічній літературі став відомим в 1908-1910 році в описі так званих «домашніх проектів» і застосовувався в сільських клубах молоді та сільськогосподарських школах, а потім став вводиться в організацію процесу навчання в досвідчених і приватних школах. З 1911 року термін проект було узаконено Бюром виховання США і став все більше зміцнюватися в американській педагогіці. У державному визнанні методу проекту значущим є видання центральним шкільним відомством США особливого листа «Проектний метод у справі освіти» (1919 рік). Ставши формою навчання в прагматичній педагогіці, метод проектів отримав різне визначення («метод цільового дії», «цільовий проект», «цільовий акт», «проектна система»), але всі ці назви не змінювали його основної суті [6].

Сутність і цінність методів проектів, на думку педагогів-дослідників полягала в тому, що він дозволяє суб'єктам освітньої діяльності знайти і обрати таку проблему собі до душі і інтересам, яка цілком відповідає зародженню нових імпульсів до наступних форм. Однак не будь-яка діяльність визнавалася проектом.

Проект повинен відповідати ряду вимог:

1. Діяльність учня повинна містити емоційний компонент.
2. Відповідне застосування законів навчання і норм поведінки.
3. Діяльність учня повинна містити діяльнісний компонент у суспільному середовищі, тобто «Цільовий акт», до якого і застосовується термін «проект».

Виходячи з цього, можна виділити наступні принципи реалізації методу проекту: опора на інтерес і самостійність учнів, практична здійсненність, зв'язок з потребами суспільства. Основний принцип говорить, що вихідним пунктом освітньої діяльності учнів повинні служити інтереси сьогодення. В основі типології проектів, запропонованої Дьюї, лежать чотири групи особистісних імпульсів:

1. Соціальний, що включає в себе спілкування суб'єктів освітньої діяльності і взаємини між ними.
2. Розвивальний, що пов'язаний з іграми, жестами, рухами учнів, з реалізацією їх фантазій.
3. Інстинкт допитливості, що поєднує в собі розвивальний імпульс і спілкування.
4. Виразний, що відрізняється потягом до мистецтва [22].

У реалізації методу проектів ми бачимо технологію формування суб'єктності в теорії педагогіки. Вільям Кілпатрік дав наступну характеристику методу проектів: «Це - метод планування доцільної діяльності в зв'язку з дозволом якогось навчально-шкільного завдання в реальній життєвій обстановці». [22] Він відзначав, що проектний метод має не тільки позитивні, але і тіньові сторони. Недолік методу в тому, що його не

завжди можна застосувати, тому що не завжди буває можливо пробудити в дитині досить сильну цілеспрямованість. Переваги методу полягають в його процесуальності, в можливості «стикатися з фактами лицем до лиця».

Розглядаючи історію методу проекту, не можна не згадати ім'я іншого американського педагога Е. Коллінгса, роботи якого відображали педагогічні ідеї Джона Дьюї і У.Х. Килпатрика. У своїй роботі «Досвід роботи американської школи за методом проектів» він наводить приклади різних проектів, які виконуються учнями в різних розділах навчальної програми. У розділі «ручна праця» він виділяє чотири типи проектів: екскурсійні, трудові, проекти-ігри, проекти-розповіді або доповіді. Критикуючи процеси навчання в традиційній школі, Е. Коллінгс зазначає зовсім інший підхід до навчальних занять у дослідній школі, де вибирається діяльність заняття, а навчальні предмети підкоряються обраної діяльності. [22]

Історичне виникнення методу проектів часто пов'язують з Дальтон-планом. Творець Дальтон-плану американський діяч народної освіти Е. Паркхерст - проводила дослідну роботу по цій системі в 1904 - 1920 роках в різних школах. При організації робіт по Дальтон-плану учень не зв'язувався загальною класною роботою, йому надавалася свобода як у виборі занять, так і у використанні свого навчального часу. Дальтон-план - одна з найбільш поширених систем, заснованих на принципі індивідуального навчання.

Відмежовуючи метод проектів від Дальтон-плану, педагог Л. Левін зазначав: «Дальтон - план створює організаційні умови для роботи, а метод проектів визначає новий зміст шкільної роботи». [22] Переваги методу проектів у порівнянні з Дальтон-планом Левін бачив у наступному:

1. Цільова установка методу проектів - життєвий поспіль.
2. Нерозривний зв'язок теорії з практикою.
3. Колективна робота в дії.

Для нашої проблеми важливо помітити, що сам Джон Дьюї критикував підходи Вільяма Килпатрика до проектної методики, протестуючи проти односторонньої орієнтації на учня. На його думку, учні не здатні самі

планувати ні проекти, ні завдання до них. Їм потрібна допомога вчителя, яка гарантувала б їм тривалий процес навчання. [22]

Проектна технологія була використана в 20- е роки в Росії (А. Пінкевич, В.Н. Шульгін, Е.Н. Янжул та ін.). Радянські педагоги використовували її як засіб, що допомагає посилити кооперацію учнів і направити її на вирішення соціально важливих завдань. Проекти вирішували завдання суспільно-корисного плану, наприклад: «Розведемо сою і тутового дерева», «Допоможемо ліквідувати неписьменність на селі», «Електрифікуємо корівник». [22]

Н.К. Крупська вважала, що проектна технологія в порівнянні з Дальтон-планом розвиває ініціативу школярів, привчає до планової роботи, дає вміння зважувати всі обставини, враховувати труднощі, вчить спостерігати, перевіряти себе в ході роботи, вчить правильної звітності, розвиває енергію, наполегливість в досягненні мети, привчає до самостійності.

Найголовнішими принципами при виборі проектів були:

1. Політична і економічна обґрунтованість проекту, зв'язок з проведеними громадськими кампаніями в селі, спрямованість проекту на поліпшення економічного стану села на основі колективізації.
2. Наявність у проекті достатнього освітнього матеріалу для можливості отримання знань, умінь і навичок.
3. Педагогічна обґрунтованість.

На підставі Дальтон-плану в радянській школі вводилася ще одна технологія, близька до проектної, - бригадно-лабораторний метод. Але надмірне захоплення методом проектів, надання йому політичного спрямування, підпорядкування комплексним проектам всієї шкільного життя, а також «відмова від досвіду капіталістичних держав» в зв'язку з наростаючою конфронтацією, привели до того, що організація роботи з учнями за методом проектів була засуджена, і в подальшому метод проектів в практиці вітчизняних шкіл не застосовувався.

На рубежі ХХ-ХХІ століть вітчизняна дидактика знову звернулася до методу проектів.

З позицій сучасної дидактики в основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного і творчого мислення. Якщо ми говоримо про метод проектів, то маємо на увазі спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми (технологію), яка повинна завершитися цілком реальним, відчутним практичним результатом, оформленим тим або іншим чином. Дидакти, педагоги-практики звернулися до цього методу, щоб вирішувати свої дидактичні завдання.

В основу методу проектів покладена ідея, яка складає суть поняття «проект», його прагматична спрямованість на результат, який можна отримати при вирішенні тієї чи іншої практично або теоретично значущої проблеми. Цей результат можна побачити, осмислити, застосувати в реальній практичній діяльності. Щоб домогтися такого результату, необхідно навчити підлітків самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, залучаючи для цієї мети знання з різних навчальних предметів, вміння прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішення, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів - індивідуальну, парну, групову, яку учні виконують протягом певного періоду часу. Цей метод органічно поєднується з груповими (collaborative or cooperative learning) методами. Метод проектів завжди передбачає вирішення якоїсь проблеми. Рішення проблеми передбачає, з одного боку, використання сукупності, різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого, передбачає необхідність інтегрування знань, умінь застосовувати знання з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей.

Результати виконаних проектів повинні бути, що називається, «відчутними», тобто, якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення,

якщо практична - конкретний результат, готовий до використання (на уроці, в закладі загальної середньої освіти, в реальному житті). Якщо говорити про метод проектів як про педагогічну технологію, то ця технологія передбачає сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Узагальнюючи теоретико-педагогічні характеристики сучасної проектної діяльності в закладі загальної середньої освіти, треба виділити наступне. Проектна технологія виникла на початку ХХ століття як одна з педагогічних технологій педагогіки прагматизму. Філософською її підставою є філософія прагматизму, і, зокрема, інструменталізму, найбільш яскравим представником якої був Джон Дьюї. Основну діяльність з практичної розробки проектної технології, вибудовування принципів проектної діяльності, систематизації видів проектів здійснив учень і колега Д. Дьюї Вільям Кілпатрік. Кілпатрік вважав, що саме в проектній діяльності реалізується суб'єктність дитини, здійснюється зв'язок закладу загальної середньої освіти з життям, набувається соціальний і практичний досвід. Проектна технологія застосовувалася і в радянській школі, але була відкинута в результаті сталінських реформ.

Нове звернення до проектної діяльності відбулося на рубежі ХХ-ХХІ століть. Одним із сучасних теоретиків проектної діяльності є Е.С. Полат. Сучасна проектна діяльність у закладі загальної середньої освіти характеризується спрямованістю на конкретний, відчутний результат, іноваційністю, розвитком нестандартного мислення, можливістю гнучкого застосування індивідуальних, парних, групових видів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів закладу загальної середньої освіти на уроках трудового навчання.

1.2 Можливості та умови реалізації проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання

Проблеми технологічної освіти в сучасному закладі загальної середньої освіти є предметом досліджень багатьох теоретиків педагогіки і вчителів-практиків. При цьому організація проєктної діяльності створює вчителю сприятливі умови для вирішення проблеми гуманізації освіти. Навчальний предмет «Технологія» забезпечує формування культури праці, технологічної культури, практичних знань і умінь учнів, що відображають поширені методи, засоби, процеси, результати і наслідки пізнання, застосування, отримання або перетворення об'єктів природного або соціального середовища. Це дозволяє учням успішно адаптуватися в сучасному технологічному середовищі, активно брати участь в її перетворенні і самореалізуватися в навколишньому середовищі. [14]

Оскільки, в нашому дослідженні, ми розглядаємо проєктну діяльність як педагогічну технологію, то виділимо ключові характеристики педагогічної технології, а, саме:

- цільова спрямованість;
- теоретичні позиції;
- система дій вчителя і учня;
- критерії оцінки і якісно новий результат.

За для ефективної організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках трудового навчання необхідно визначити завдання реалізації проєктної технології, які характеризуються наступними визначниками:

1. Підвищення впевненості учня в своїх силах. Це означає необхідність:

- дозволити кожному учневі побачити себе як людину здатну і компетентну;
- розвивати у кожного позитивний образ себе та інших;
- розвивати в учнів уміння адекватно оцінювати себе і свою діяльність.

2. Розвивати у учнів «командний дух» і «почуття ліктя», надихати їх на розвиток такого необхідного соціального досвіду, як комунікабельність і вміння співпрацювати.

3. Забезпечувати механізм розвитку критичного мислення суб'єкту освітньої діяльності, вміння шукати шляхи вирішення поставленого завдання.

4. Розвивати в учнів дослідницькі вміння (виявляти проблеми, аналізувати інформацію з літератури), спостережливість, вміння будувати гіпотези, узагальнювати, мислити аналітично.

Освітній процес при використанні проектної технології будується не в логіці навчального предмета, а в логіці діяльності, що має особистісний сенс для учня, що підвищує його мотивацію в освітній діяльності. Комплексний підхід до розробки навчальних проектів сприяє збалансованому розвитку основних фізіологічних і психічних функцій учня. Глибоке, усвідомлене освоєння базових знань забезпечується за рахунок універсального їх використання в різних ситуаціях. Гуманістичний сенс проектного навчання полягає в розвитку творчого потенціалу учнів.

Суть проектного навчання полягає в тому, що учні в процесі роботи над проектом досягають реальні процеси, проживають конкретні ситуації, долучаються до проникнення всередину явищ, конструювання нових процесів, об'єктів і т. ін. [24]

Оскільки предметом нашого дослідження є організація проектної діяльності учнів 5-9 класів на уроках трудового навчання, то необхідно виділити педагогічні характеристики саме такої проектної діяльності.

Проектна діяльність, що організована в середніх класах (з підлітками) спирається на наступні правила і принципи:

1. У команді немає лідерів. Всі члени команди рівні.
2. Команди не змагаються.
3. Всі члени команди повинні отримувати задоволення від спілкування один з одним і від того, що вони разом виконують проектне завдання.

4. Кожен повинен отримувати задоволення від почуття впевненості в собі.

5. Всі учні повинні проявляти активність і вносити свій внесок у загальну справу.

6. Відповідальність за кінцевий результат несуть всі члени команди, які виконують проектне завдання.

Систему дій вчителя та учнів можна виділити на всіх стадіях розробки навчально-творчого проекту. Цю схему можна представити у вигляді схеми, запозиченої у І.Д. Чечеля: 1. Призначення 2. Планування 3. Прийняття рішень 4. Виконання 5. Перевірка і оцінка 6. Захист.

Етапи роботи над проектом визначаються основними компонентами проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання, а саме:

1. Постановка мети: виявлення проблеми, протиріччя: формулювання завдання.

2. Обговорення можливих варіантів дослідження, вибір способів.

3. Самоосвіта і актуалізація знань.

4. Продумування ходу діяльності, розподіл обов'язків.

5. Дослідження: рішення окремих завдань, компоновка матеріалу.

6. Узагальнення результатів і висновки.

7. Аналіз успіхів і помилок. Корекція.

Сучасний проект учня - це дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності та одночасно формування певних особистісних якостей.

Проектна технологія - педагогічна технологія, мета якої орієнтувати не на інтеграцію фактичних знань, а на застосування актуалізованих знань і придбання нових, шляхом самоосвіти, на активне включення в проектну діяльність, освоєння нових способів людської діяльності в соціокультурному середовищі.

Найбільш важливим завданням освіти стає спрямованість освітнього процесу на придбання кожним суб'єктом освітньої діяльності свого власного

повноцінного особистісного досвіду, а основним шляхом при цьому виступає творча діяльність учнів в різноманітних сферах, яку організує вчитель трудового навчання. Виділимо наступну діяльність суб'єктів процесу проектування на різних його етапах (табл.1.1)

Таблиця 1.1

Діяльність суб'єктів процесу проектування на різних його етапах

Етапи	Завдання	Діяльність учнів	Діяльність вчителя
Початок	Визначення теми, уточнення цілей, схожих положень. Вибір робочої групи.	1. Уточнюють інформацію. 2. Обговорюють завдання.	1. Мотивує учнів. 2. Пояснює мету проекту. 3. Спостерігає
Планування	Аналіз проблеми. Визначення джерел інформації. Постановка завдань і вибір критеріїв оцінки результатів. Рольовий розподіл в команді.	1. Формують завдання. 2. Уточнюють інформацію (джерела). 3. Вибирають і обґрунтовують свої критерії успіху.	1. Допомагає в аналізі і синтезі (на прохання). 2. Спостерігає
Прийняття рішення	Збір і уточнення інформації. Обговорення альтернатив («мозковий штурм»). Вибір оптимального варіанту. Уточнення планів діяльності.	1. Працюють з інформацією. 2. Проводять аналіз і синтез ідей. 3. Виконують дослідження.	1. Спостерігає. 2. Консультує.
Виконання	Виконання	1. Виконують	1. Спостерігає.

	проекту	дослідження і працюють над проектом. 2. Оформляють проект.	2. Радить (на прохання).
Оцінка результатів	Аналіз виконання проекту, досягнутих результатів (успіхів і невдач) і причин цього. Аналіз досягнення поставленої мети.	Беруть участь в колективному самоаналізі проекту і самооцінці.	1. Спостерігає. 2. Привертає процес аналізу (якщо необхідно).
Захист проекту	Підготовка доповіді: обґрунтування процесу проектування, пояснення отриманих результатів. Колективний захист проекту. Оцінка.	1. Захищають проект. 2. Беруть участь в колективній оцінці результатів проекту.	Бере участь в колективному аналізі та оцінці результатів проекту.

Види проектів, які можна використовувати на уроках трудового навчання й технологій, різноманітні. Так, С. Хейнс виділяє наступні чотири категорії проектів:

1. Інформаційний і дослідницький проект.
2. Оглядовий проект.

3. Продукційний проект (найбільш поширений на уроках трудового навчання й технологій).

4. Проекти-інсценівки або організаційні проекти.

Проекти можуть бути різноманітні за формою. Наприклад, створення технологічної карти і виготовлення виробу, організація «трудового десанту» з репортажем з місця подій і ін. Різноманітні проекти і за обсягом. Можна виділити 3 види навчальних проектів:

- Короткострокові (2-6 годин);
- Середньострокові (12-15 годин);
- Довгострокові, що вимагають часу для пошуку матеріалу, його аналізу і т.інше. [35]

За змістом дослідницький проект може бути:

- монопредметним (тільки з трудового навчання);
- міжпредметним (інтегрується складна тематика декількох предметів, наприклад, історія та трудове навчання; креслення і технологія, естетика, образотворче мистецтво і технологія і ін.);
- надпредметним (наприклад, «Будинок, в якому я хочу жити», який виконується в ході факультативів, вивчення інтегрованих курсів, роботи в творчих майстернях).

За включенням у навчальний план проект може бути:

- Підсумковим - коли за результатами його виконання оцінюється освоєння учнями певного навчального матеріалу.
- Поточним - в цьому випадку частина змісту навчального курсу виноситься на самоосвіту і проектну діяльність [27].

Отже, організація проектної діяльності на уроках трудового навчання й технологій спрямована на формування активної суб'єктної позиції учнів, на інтеграцію різних предметних сфер, на реалізацію знань, умінь і навичок у конкретній суспільно-корисній діяльності. У цьому сенсі вона має риси, які зближують її з технологією колективної творчої справи. Однак домінування

освітніх завдань робить проектну технологію переважно технологією навчання, а не виховання.

Технологічний ланцюжок проектної технології близький також до технології проблемного навчання. Однак проектна технологія не передбачає обов'язкової ситуації створення навчальних труднощів (проблемної ситуації), що моделюється вчителем, але в набагато більшому ступені орієнтована на об'єктивацію результату, його соціально-продуктивний резонанс. Так, на уроці трудового навчання, в основі проекту може лежати теоретичне навчальний утруднення, але може і практичне завдання.

Основні ланки технологічного ланцюжка проекту на уроці трудового навчання: починання, планування, прийняття рішення, виконання, оцінка результатів, захист.

У педагогічній теорії і практиці ХХ-ХХІ століть сформувалися різноманітні підходи до типології проектів. Вони розрізняються за змістом, обсягом, формою, включеністю у навчальні плани. Це видове різноманіття збагачує педагогічні можливості проектної технології як провідного виду діяльності на уроках трудового навчання. Проектна технологія дозволяє формувати такі особистісні якості, які розвиваються, лише в діяльності і не можуть бути засвоєні вербально [5].

В першу чергу це відноситься до групових проектів, коли суб'єкт освітньої діяльності бере участь у спільній трудовій діяльності. До таких якостей можна віднести: вміння брати відповідальність за вибір, рішення; вміння розділяти відповідальність; вміння аналізувати результати своєї проектної діяльності; здатність відчувати себе членом команди (підпорядковувати свій темперамент, характер, час і тінше інтересам своєї справи). Трапляється так, що проект, який виконується на уроці трудового навчання, виявляється невдалим. Найцікавіше, що невдало виконаний проект теж має своє позитивне педагогічне значення. Розуміння помилок учнями створює мотивацію повторної навчальної діяльності, формує інтерес до нового знання, тому що саме невдала, неправильно підібрана інформація

створила ситуацію «неуспіху». Подібна рефлексія дозволяє сформувати в учнів адекватну оцінку (самооцінку) навколишнього світу і себе в цьому мікро- і макросоціумі. [26]

Завдання вчителя трудового навчання полягає в тому, щоб в процесі виконання проектів реалізувалася логічний ланцюжок від вибору теми проекту і його форми виконання (індивідуальна або групова) на основі сформованого у учня інтересу до рефлексії з приводу отриманих результатів. А потім на основі проведеної роботи - знову до зацікавленості у виконанні нового творчого завдання (проекту) і знову до вибору. [27]

Процес рефлексії учнів при виконанні проекту на уроках трудового навчання має наступні складники: інтерес – вибір - успіх (невдача) – рефлексія - адекватна оцінка - рефлексія. Ситуація існування при виконанні технологічних проектів в середовищі невизначеності активізує пізнавальну діяльність учнів на уроках трудового навчання. Звичайно, вчителю важко працювати з активними «чомучками», які часто не володіють елементарними трудовими навичками. Тому сьогодні далеко не кожен учитель трудового навчання професійно готовий до використання інтерактивних режимів роботи і прийняття методу дослідницьких проектів в свій арсенал педагогічних технологій.

Створення і логіка включення дослідницьких технологій початку ХХ - початку ХХІ століття в освітній процес дозволяє говорити ще про один позитивний результат цієї діяльності. Це навчання технології проектування, котре є досить значущим для уроку трудового навчання. Проектування як вид інтелектуальної діяльності є однією з найбільш глобальних технологій сучасної культури. Освоєння на уроках трудового навчання цього способу діяльності сприяє соціалізації учнів, формування власного досвіду проектування [23].

Пропонуючи теми учням, даючи їм можливість здійснити свій власний вибір об'єктів навчально-пізнавальної діяльності (нехай навіть не зовсім вдалий), визначення основної технології щодо розробки проекту визначеного

об'єкту проєктної діяльності і виду специфіки діяльності, можна відразу поставити їх в більш складне становище, таким чином створити проблемну ситуацію. Учень, вибираючи ту чи іншу тематику, рівень складності, повинен сам передбачити, який об'єкт проєктно-технологічної діяльності він отримує в результаті його виконання.

Проектна технологія, основи якої були створені в американській педагогіці початку ХХ століття (Джон Дьюї, Вільям Кілпатрік), в даний час стала однією з найбільш затребуваних на уроках трудового навчання та технологій у сучасному закладі загальної середньої освіти. Вона дозволяє в максимальному ступені здійснювати самореалізацію учня, виявити його творчі, суб'єктні якості. Організація проєктної діяльності сприяє формуванню культури і навичок спілкування як з однолітками-учасниками проєкту, так і з педагогом-консультантом або іншими суб'єктами освітньої діяльності на уроках трудового навчання.

В даний час вчителі трудового навчання використовують різні класифікації педагогічних проєктів: за змістом, цілям, обсягом роботи, ступеня залученості навчальних дисциплін і т.ін. Важливими аспектами формуючої самостійності і відповідальності в діяльності учня стають акти цілепокладання, планування, вольового вибору, практичної реалізації, процесуальної та підсумкової рефлексії. Проектна діяльність характеризується рівністю суб'єктів взаємодії, відсутністю змагальних мотивів, позитивним емоційним фоном діяльності, суб'єктної самореалізацією, значимістю внеску кожного з учасників творчого проєкту для індивідуального або колективного результату проєктної діяльності, відповідальністю за особистісний або колективний результат.

РОЗДІЛ 2

Методичні визначники організації проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання у закладі загальної середньої освіти

2.1 Організація проєктної діяльності учнів на уроках трудового навчання

Проєктна діяльність надає учням можливість застосувати свої знання на практиці, допомагає зорієнтуватися у світі професій, формує технологічну культуру і творче ставлення до проєкту, почуття гордості за свої здібності. У процесі виконання проєкту учні не тільки виготовляють різні вироби, а й проводять своєрідні дослідження. Це пошуково-дослідницький початок, котрий прямо пов'язаний з впровадженням в технологічну підготовку учнів методу проєктів. У суб'єктів освітньої діяльності з'являється бажання і можливість розробити, проаналізувати, перевірити і втілити виникли у них ідеї в різних видах матеріалів.

Підхід до засвоєння учнями технології проєктної діяльності виправданий і педагогічно ефективний. У своїй роботі ми виходимо з розуміння проєктної діяльності як педагогічної технології, орієнтованої не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і придбання нових. За класифікатором виділено наступні основні види проєктів на уроці трудового навчання. Навчально-пізнавальний проєкт - це обмежена за часом, цілеспрямована зміна певної системи знань, умінь і навичок на основі конкретних вимог до якості результатів, чіткої організації, самостійного пошуку рішення проблеми учнів. За певний час (від одного уроку до 2-3 місяців) учні вирішують пізнавальну, дослідницьку, конструктивну або іншу задачу [30].

Груповий творчий проєкт трудового навчання представляється нам одним з найбільш перспективних в умовах реформування змісту середньої освіти. В даний час учні, особливо в підлітковому віці, мають масу проблем

міжособистісного характеру. Технології організації спільної освітньої проєктної діяльності допомагають вирішити одну з них. Це проблема «публічної самотності», коли багато учнів в присутності інших відчувають себе ізольованими і самотніми. Така самотність викликано багатьма причинами: сімейними проблемами, соціальним дискомфортом, матеріальною нерівністю і т.ін. Ці та інші причини породжують замішання, недовіру, безсилля. Досвід, набутий учнями при спеціально створених умовах в групах, надає протидію відчуженню, допомагаючи вирішення проблем, що виникають як при вивченні навчального матеріалу, так і при міжособистісній взаємодії. У підтримуючій і контрольованій обстановці учень може навчатися новим вмінням, експериментувати з новими стилями відносин серед рівних партнерів. [25]

Об'єднання учнів для організації навчально-пізнавальної діяльності в процесі розробки творчих проєктів на уроках трудового навчання - неминуча форма роботи з ними і сьогодні, і в майбутньому. Піти від неї не можна не тільки тому, що мало коштів для індивідуалізації освіти, а тому, що об'єднання - в різних формах - виграшніше самої бездоганної індивідуальної роботи з учнем.

В основі відмінності - головна цінність - інтереси особистості, завжди є пріоритетними по відношенню до інтересів об'єднання і, як це не парадоксально, саме завдяки цьому забезпечують його успіх, котрий виражений в найбільш ефективному досягненні спільної мети. Друга відмінна риса - в процесі досягнення єдиної мети проєктної діяльності. Це відбувається завдяки диференціації засобів її досягнення. У перекладі на повсякденний мову це означає різні шляхи вирішення загального завдання для окремих членів об'єднання або мікрогруп, які існують всередині нього. Третя особливість - необхідність врахування прагнення певної кількості учасників об'єднання до спільної мети. Це прагнення обумовлене усвідомленими потребами кожного члена колективу отримати бажаний для себе особистий результат, який, тим не менш, важливий і для інших.

Четверта особливість полягає в тому, що завдання вчителя трудового навчання розглядається як ненасильницька і непомітна організація умов для становлення таких міжособистісних відносин, які є найбільш сприятливими для успішного досягнення мети.

Основні ідеї, властиві груповим творчим проектам за технологією - спільність мети і завдання, індивідуальна відповідальність і рівні можливості успіху. Саме співпраця, а не змагання лежить в основі такого проекту.

Ми пропонуємо наступний порядок організації проектної діяльності в групі учнів (тобто у 5-9 класах закладу загальної середньої освіти). Почати потрібно з розміщення робочих місць учнів, щоб вони могли спілкуватися і бачити один одного. Підібрати завдання для роботи учнів у групі (загальне для групи і диференційовані для членів групи). Заздалегідь розбити групу (наприклад, дівчаток даного класу) на підгрупи (бригади) і визначити функції при виконанні завдань. Відразу намічати відповідальних в підгрупах. Пояснити учням принципи розподілу по бригадам протягом навчального року і методику роботи в бригадах. На практиці доводиться інтегрувати проектну діяльність в звичайні уроки, творчо підходячи до вибору та конструювання варіантів технологій і способів організації роботи учнів у групі в залежності від дидактичних завдань і етапу уроку. Основні особливості організації групової проектної діяльності наступні: 1) взаємозалежність; 2) особиста відповідальність кожного члена колективу за власні успіхи і успіхи своїх товаришів; 3) спільна навчально-пізнавальна, творча та інша діяльність учнів; 4) реалізація соціалізуючих функцій; 5) загальна оцінка результатів колективного проекту, яка складається з оцінки особливостей спілкування учнів і академічних результатів.

Один з важливих методичних аспектів групової проектної діяльності - це така організація освітньої діяльності, при якій навчання здійснюється шляхом спілкування в динамічних (суміжних) парах або мікрогрупах, коли кожен навчає кожного. Існує кілька основних варіантів організації проектної діяльності у співпраці, але специфіка предмета «технологія» не дозволяє

використовувати багато з пропонованого методичного матеріалу. Найбільш ефективні такі форми організації колективної проектної діяльності учнів: «Дослідницька робота учнів в групах» і «Вчимося разом».

Розглянемо методику організації проектної діяльності учнів на прикладі колективного проекту за методикою «Вчимося разом» (Розроблено в Університеті штату Мінесота в 1987 р) [35]. Група учнів одного класу розбивається на різноманітні за рівнем навченості (сформованості навичок) групи в 3-5 чоловік. Кожна група отримує одне завдання, яке є підзавданням будь-якої великої теми, над якою працює весь клас. У середині групи учні самостійно визначають ролі кожного у виконанні загального завдання: контролюючу, моніторингу активності кожного члена групи, культури спілкування. Таким чином, група має подвійне завдання: академічне і соціальне. Учитель також контролює не тільки успішність виконання проектної роботи, а й характер спілкування між собою, спосіб надання допомоги один одному.

У процесі проведення занять трудового навчання в закладі загальної середньої освіти можна використовувати організацію проектної діяльності за методикою «Дослідницька робота учнів в групах». (Шломо Шаран. Університет Тель-Авіва, 1976 г.) [32]. Учні працюють або індивідуально, або в групах до 6 чоловік. Група вибирає підтему загальної теми і розбиває на окремі завдання для кожного учня. На основі дискусії та обговорення в групі складається загальний план дій і проектна карта, які і підлягають презентації на уроці.

Звернемося до умов організації проектної діяльності на уроках трудового навчання з учнями 5-9 класів закладу загальної середньої освіти. Учні організуються в групи для роботи над навчальним матеріалом. Основний принцип поділу: за напрямками прикладних видів діяльності. Кожен учень (або кілька учнів) має одне завдання, яке є підзавданням великої теми, над якою працює вся група. У ролі окремого завдання може виступати один з етапів виконання проекту. Так, розробкою окремих моментів

технологічної карти одночасно можуть займатися кілька учнів. У середині групи учні самостійно визначають ролі кожного у виконанні загального завдання. При цьому виконання будь-якого завдання пояснюється вголос учнем і контролюється всією групою. Надалі кожен учень навчає інших членів групи всього нового, що дізнався сам. Учитель контролює не тільки успішність виконання завдання, а й характер спілкування між учнями, спосіб надання допомоги один одному. Звітують по всій темі кожен окремо і вся команда в цілому. Виріб може виконуватися один на всіх, а може бути кожного індивідуальним при груповій дослідній розробці теоретичної частини творчого проекту. На основі дискусії та обговорення в групі складається загальна доповідь, який і оформлюється у вигляді презентації на уроці перед усім класом.

Папка, яка містить творчий звіт при виконанні самостійних виробів, може бути у кожного індивідуальною, а може бути і спільною (при виконанні загальної практичної роботи). Одна з небезпек, яка чекає вчителя трудового навчання, - це перетворення проекту за технологією в реферат. Щоб уникнути цього, складність виконуваного виробу і обсяг дослідницької роботи повинні бути прямо пропорційними кількості учасників творчого проекту.

Найскладніше при введенні в навчально-пізнавальний процес творчих проектів - організація цієї діяльності, а особливо - підготовчий етап. Вчителю при плануванні на навчальний рік необхідно заздалегідь виділити провідну тему чи декілька тем, які будуть «винесені на проектування». Далі необхідно сформулювати певну кількість як індивідуальних, так і групових тем, робота за якими потребують засвоєння учнями необхідних за навчальною програмою знань і формування необхідного досвіду. Чіткість організації колективної проектної діяльності на уроках трудового навчання визначається чіткістю і конкретністю постановки мети, визначенням запланованих результатів, з'ясуванням вихідних даних. Вельми ефективним є застосування невеликих методичних рекомендацій чи інструкцій, де вказується необхідна і

додаткова література для самоосвіти, вимоги педагога до якості проекту, форми і методи кількісної та якісної оцінки результатів, алгоритм проектування. [17]

На уроках трудового навчання в процесі проектної діяльності необхідно організувати роботу таким чином, щоб учні вчилися самостійно виконувати проектну діяльність засобами розробки творчих проектів: намічати ведучі та поточні (проміжні) цілі і завдання; відшукувати шляхи їх вирішення, вибираючи оптимальний варіант (може бути, при наявності альтернативи); здійснювати і аргументувати власний вибір; передбачати наслідки вибору майбутнього проекту; діяти самостійно (без підказки); порівнювати отримане з необхідним; коригувати власну проектну діяльність з урахуванням проміжних результатів; об'єктивно оцінювати процес (саму діяльність) і результат проектування.

У процесі організації проектної діяльності учнів на уроках трудового навчання в них формуються такі важливі особистісні якості як: вміння працювати в колективі, брати відповідальність за власний вибір, рішення, розділяти відповідальність, аналізувати результати діяльності. Учні повинні зібрану й проаналізовану інформацію представити у вигляді, зручному та доступному до споживання представниками тієї ж вікової групи, до якої належать і самі автори проекту. Проект - це результат скоординованих спільних дій вчителя і учнів. Робота над проектом проходить поетапно. Діяльність учасників проектування на різних його етапах можна пояснити за допомогою планування проектної діяльності учнів і вчителя на різних етапах роботи, що відображено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

План проектної діяльності учнів і вчителя на різних етапах роботи

Планування діяльності вчителя	Планування діяльності учнів
1 етап – пошуковий (занурення в проєкт)	

Формує:	Здійснюють:
1. проблему проекту	1. особистісне привласнення проблеми
2. сюжетну ситуацію	2. вживання в ситуацію
3. мету та завдання	3. прийняття, уточнення й конкретизація мети і завдань
2 етап – конструкторський (організація діяльності)	
Організовує проектну діяльність – пропонує:	Здійснюють:
4. організувати групи, розподілити амплуа в групах	4. розбивка на групи, розподіл ролей у групі
5. організувати пошук різноманітних ідей і варіантів	5. пошук оптимального рішення завдання проекту (розгляд різноманітних ідей і варіантів)
6. обрати найкращий варіант (ідею)	6. вибір найкращого із розглянутих варіанту на підставі матеріально-технічної бази, економічних розрахунків, екологічної оцінки та інших факторів
7. спланувати діяльність щодо вирішення завдань проекту	7. планування проектної діяльності
8. підібрати матеріал іта інструменти для вирішення завдання проекту	8. підбір матеріалів та інструментів
9. визначення шляхів знаходження недостатніх знань	9. визначають недостатні знання

10. визначення можливих форм презентації результатів	10. вибір форми і способу презентації передбачуваних результатів
3 етап – технологічний (здійснення проєктно-технологічної діяльності)	
Не приймає участь, але:	Працюють активно й самостійно:
11. надає консультацію учням за необхідністю	11. кожний учень у відповідності до свого амплуа та спільно
12. коригує проєктну діяльність	12. консультуються за необхідністю
13. репетирує з учнями майбутню презентацію результатів	13. підготовка презентації результатів
4 етап – заключний (презентація проєкту)	
Приймає звіт:	Демонструють:
14. узагальнює та резюмує отримані результати	14. розуміння проблеми, мети і завдань
15. підбиває підсумки навчально-пізнавальної проєктної діяльності	15. вміння планувати та виконувати проєктну діяльність
16. оцінює вміння: общаться, слушать, обосновывать свое мнение и др.;	16. визначений спосіб вирішення проблеми;
17. акцентує увагу на реалізації діяльнісного й ціннісного компонентів: вмінні працювати в групі на загальний результат та ін.	17. рефлексію діяльності й результату

В основі проектної діяльності на уроці трудового навчання лежить творче завдання інтелектуально-практичного характеру. Дане визначення говорить про те, що при виконанні проекту в учня повинні розвиватися як розумові здібності, зокрема технічне мислення, так і практичні вміння і навички.

Без постановки перед учнями проблемних завдань проекти втрачають свою роль як засіб розвитку творчих здібностей учнів. Тому вчитель при виборі об'єктів проектної діяльності повинен керуватися наступними внутрішніми критеріями: мотивація учнів до виконання проекту; реалізація можливості успішного його виконання; сприяння виконанню наступних творчих проектів з метою розвитку в учнів активності; надання допомоги учням у виборі об'єкту проектної діяльності, допомога в плануванні його розробки та інше.

Тому допомога вчителя учням у процесі проектної діяльності зводиться до наступного: постачання учням будь-якого роду матеріалів, довідників, інструментів; обговорення різних способів подолання виниклих труднощів шляхом непрямих, навідних запитань; схвалення або несхвалення різних фаз робочої процедури. Необхідно забезпечити поле для самостійної діяльності учнів, створити умови для творчості вже на самому початку. До початку роботи учнів над проектом учитель проводить велику підготовчу роботу. Її можна позначити як етап попередньої підготовки. [19]

Якщо розглядати тематику проектних завдань в цілому, то вона може бути досить широкою практично за кожним об'єктом навчально-пізнавальної діяльності на уроках трудового навчання. Природно, що не кожен клас здатний сам вибрати тему проекту. У зв'язку з цим у вчителя повинен формуватися «банк проектів» - перелік можливих проектних завдань для учнів конкретних років навчання. На допомогу учням в роботі над проектом в навчальній майстерні необхідно обладнати «Куточок проектанта», де можуть бути розміщені наступні матеріали, серед яких:

1. Банк проектів (тематика проектів)

2. Зразки виконання проектів, включаючи виготовлені учнями вироби.
3. Пам'ятка учневі (аналіз етапів проектування).
4. Оформлення проектного щоденника (пояснювальної записки).
5. Алгоритм самоаналізу проектної діяльності.
6. Види презентації проекту.
7. Хто бажає прийняти участь на захист проекту.
8. Критерії оцінки проекту.

У класах, де учні тільки знайомляться з навчальним проектуванням, доцільно планувати колективні невеликі за обсягом проекти, сфокусовані на окремих етапах проектування. В цьому випадку всі учні виконують проект за однією темою, вибираючи свій варіант конструкції, форми, оздоблення виробу. У міру оволодіння учнями проектувальними і технологічними знаннями і уміннями потрібно збільшувати число групових та індивідуальних проектів, поступово ускладнюючи їх і підвищуючи частку самостійної роботи.

Робота над проектами дійсно допомагає учням бути самостійними, розвивати практичні вміння та навички, критичне мислення, творчі здібності й проектно-технологічні компетентності. Таким чином, методика викладання трудового навчання технології пропонує і такі види проектів, як «Дослідницька робота учнів в групах» і «Вчимося разом». Для проекту на уроці трудового навчання характерні: взаємозалежність учнів в процесі проектної діяльності та спілкування; особиста відповідальність кожного члена колективу за власні успіхи і успіхи інших учнів класу; спільна творча, продуктивна, пізнавальна та інша діяльність учнів; реалізація соціалізуючих функцій; загальна оцінка результатів колективного проекту, яка складається з оцінки особливостей спілкування учнів і академічних результатів. Організація проектної діяльності на уроці трудового навчання передбачає здійснення наступних етапів: пошукового, конструкторського, технологічного, презентаційного. Реалізація проектів на уроках трудового навчання надає учням можливість удосконалювати свої творчі здібності,

проектно-технологічну культуру, удосконалювати комунікативні здібності, здійснювати рефлексію по відношенню до виконаної проектної діяльності.

2.2 Методика організації проектної діяльності учнів 6-7 класів на уроках трудового навчання засобами розробки навчально-творчого проекту сумочка оміяге

Вступ

I. Організаційно – підготовчий етап:

1. Технічне завдання

- 1.1. Призначення проектованого виробу
- 1.2. Вимоги до конструкції
- 1.3. Вимоги до матеріалів

2. Технічна пропозиція

- 2.1 Аналіз художнього оформлення моделей-аналогів
 - 2.1.1 Аналіз конструктивної побудови моделей-аналогів
 - 2.1.2 Аналіз методів технологічної обробки складальних одиниць моделей-аналогів
- 2.2 Висновки до технічної пропозиції
- 2.3 Історичні відомості про оміяге

II. Конструкторський етап:

- 2.1. Розробка конструкторської документації
- 2.2. Опис зовнішнього вигляду та конструкції виробу

III. Технологічний етап:

- 3.1. Підбір необхідних матеріалів, інструментів та обладнання для роботи
- 3.2. Технологічна послідовність виготовлення виробу

IV. Заключний етап:

- 4.1. Економічні розрахунки
 - 4.1.1 Карта витрат матеріалу

4.1.2 Розрахунок собівартості та ціни виробу

4.2. Порівняльний аналіз виготовленої конструкції виробу із запланованою

4.3. Підведення підсумків роботи над проектом

Список використаних джерел

ВСТУП

За чотири роки навчання у нас з одногрупниками склалася традиція відвідувати цікавинки міста. І оскільки ми навчаємось останній рік, намагаємося якомога більше часу проводити разом. Нещодавно ми відвідали виставку, присвячену культурі східних країн, що експонувалася у краєзнавчому музеї.

Особливу нашу увагу привернули мішечки для солодощів під дивною назвою «оміяге». Куратори виставки розповіли нам, що оміяге – це традиційний японський сувенір, який привозять з подорожі друзям або колегами. Частіше всього це солодощі. Але ж вони не будуть дарувати солодощі жменями. Саме тому витончені винахідники-японці придумали спеціальні мішечки для дарування солодких подарунків.

На передодні 8 березня я довго думала, що ж подарувати подругам і одногрупницям. Переглядаючи наші світлини, я згадала про цікаві мішечки для солодощів і вирішила спробувати їх виготовити. Саме так і з'явилося моє нове захоплення – дарувати незвичні подарунки.

1. Організаційно-пошуковий етап

1. Технічне завдання

1.1. Призначення проектованого виробу

Проектований виріб являє собою японську традиційну сумочку оміяге, призначену для пакування подарункових солодощів для друзів або колег. Такий виріб повинен бути достатньо містким, не звичним за формою, а головне – привабливим та оригінальним.

2. Вимоги до конструкції

Оскільки ом'яге використовують у якості сувенірів, то головною вимогою до конструкційного рішення виробу є оригінальність, проте конструкція має бути достатньо місткою. Традиційно ом'яге наповнюють солодощами, тому переважна більшість таких виробів має застібки.

3. Вимоги до матеріалів

Обираючи матеріали для виготовлення ом'яге, слід пам'ятати, перш за все, що це подарунок – згадка про свята та яскраві моменти життя. Саме тому традиційно використовують барвисті, різнокольорові матеріали. Тканини для виготовлення ом'яге повинні бути формостійкими, проте не дуже цупкими, при цьому мати достатньо високий показник міцності, адже сумочка буде наповнюватися солодощами. Серед різноманіття текстильних матеріалів бажано обирати матеріали, які гармоніюють за кольором та фактурою, але не ускладнюють технологічного процесу виготовлення виробу – не дуже сипкі, з середнім показником стійкості до прорубування, а також з не високим показником еластичності.

2. Технічна пропозиція

2.1 Аналіз художнього оформлення моделей-аналогів

Для вибору оптимальної форми проєктованого виробу, що задовольнятиме всі висунуті вимоги, нам необхідно проаналізувати моделі-аналогі, виявити їх переваги та недоліки.

Рисунок 2.1 – модель-аналог 1

Ом'яге має округлу форму, дно мішечка по нижньому зрізу зібране і пришитий декоративний гудзик. По верхньому зрізу ом'яге пришита куліска,

яка збирається за допомогою шнура; кінці шура мають оздоблювальні елементи. Вдало підібрані кольори тканини (два вида тканини), які гармонують один з одним.

Рисунок 2.2 – модель-аналог 2

Оміяге має циліндричну форму з круглим дном. По верхньому зрізу пришита куліска, яка затягується червоним шнуром. Декоративний шнур має оздоблювальні елементи. Для пошиття оміяге обрали чотири кольори тканини.

Рисунок 2.3 – модель-аналог 3

Оміяге має конусоподібну форму і дно у формі кола. По основній частині мічешка і на місці пришивання куліски пристрочені пелюстки. Оміяге збирається за допомогою декоративного шнура, який має оздоблювальні елементи на краях. Тканину підбирали чотирьох кольорів, декоративний шнур в тон тканин.

Рисунок 2.4 – модель-аналог 4

Оміяге має округлу форму, дно зібране на декоративний гудзик. По верхньому зрізу пришита куліска зі шнуром. Тканини підібрані двох кольорів, підклада виготовлена з допоміжної тканини. Аналіз конструктивних особливостей моделей-аналогів наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

2.1.1 Аналіз конструктивної побудови моделей-аналогів

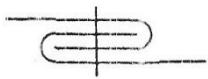

	Конструкційне рішення	Конструкція деталей	В яких моделях-аналогах використовується
1	Оміяге округлої форми		1,2,4

2	Оміяге циліндричної форми		2
3	Оміяге конусопо- дібної форми		3
4	Деталі крою: Квадрати Прямокутники Коло		1, 4 2, 3, 4 2, 4

2.1.2 Аналіз методів технологічної обробки складальних одиниць моделей-аналогів

Таблиця 2.3

№	Назва складальних одиниць	Конструкція вузла	В яких моделях- аналогах використовується
1	З'днання деталей		1,3

			2,4
2	Обробка верхнього зрізу		1,2,3,4
3	Обробка нижнього зрізу		1,3

2.2 Висновки до технічної пропозиції

Проведений мною аналіз моделей-аналогів показав, що:

- всі вироби відповідають призначенню;
- функціональність виробу забезпечується їхньою конструкцією;
- вироби достатньо прості з точки зору технології їх виготовлення;
- композиційне рішення виробів створює відповідний настрій, та надає їм естетичний вигляд.

В якості прототипу для подальшого проектування обрано модель 3, тому що вона найбільше відповідає завданню: вона має оригінальну форму, а також зручна у використанні.

2.3 Історичні відомості про ом'яге

Є в Японії така гарна традиція - коли хто-небудь кудись їде у відпустку чи в подорож або по справах на конференцію чи ще кудись то цей хтось потім назад всім привозить ом'яге - це сувенір з подорожі. Ом'яге - це обов'язково що небудь смачне: цукерки, горішки, печиво і т.і.

Японська культура по стилю чим-небудь вам близька, то про цю дивину ви вже чули. Особисто я чути то чула, але коли почала шукати інформацію на просторах інтернету, то не знайшла змістовної інформації. Раз за разом, проходячи по черговому посиланню, потрапляла або на майстер-клас по шиттю ом'яге, або на кілька фотографій готових ом'яге в супроводі

досить розгорнутого тексту. У підсумку, пройшовшись по іноземних сайтах і переводячи японські джерела, вдалося зібрати трохи більше інформації, про суть якої і повідаю нижче.

Оміяге - це традиційні для Японії сувеніри, які привозили з подорожей і відряджень. Такі сувеніри найчастіше привозять не рідним, а колегам по роботі. Щоб зрозуміти справжні причини, напевно, треба бути японцем. Але можна припустити, що ця традиція пов'язана з тим, що японці дуже цінують своє робоче місце. Вони утримують його протягом усього життя, повільно і впевнено просуваючись по кар'єрних сходах. Соціальний статус японця визначається трудовим стажем на одному місці, тому «вилетіть» з фірми вважається принизливим провалом. Так от, наскільки мені стало відомо з публікації очевидців, що працювали в Японії, оміяге привозять окремо для співробітників (по одному на офіс) і окремо для великого начальника.

Сувеніри з поїздок діляться на 2 види - *meibutsu* і *omiyage*. Мейбутсу - це продукти, характерні для того регіону, в який японець їде з робочим візитом або на відпочинок. Оміяге - це красиво упаковані солодощі (цукерки, сухофрукти і т.інше). На Окінаві, наприклад, традиційним оміяге вважаються солодкі пироги.

Але також цінуються і рукодільні упаковки, в якій є безліч різновидів. Книга Куміко Судо «Оміяге» описує близько 45 видів сумочок і самостійних сувенірів. [37]

Терміном оміяге називають не сувенір як такої, а саму упаковку - рукодільні сумочки-мішечки, зшиті з маленьких різнобарвних клаптиків. Використовувати можна будь-які обрізки тканини, аби тільки вони поєднувалися за колірною гамою і малюнком. Найпоширеніші види таких оміяге - це «завитки» і «пірамідка».

2. Конструкторський етап

2.1. Розробка конструкторської документації

Таблиця вихідних розмірних даних для проектування

Розмір виробу в готовому вигляді:

довжина - 22 см;

діаметр мішечка по верхньому зрізу – 56 см.

Розміри деталей:

12 смужок з кожної тканини – 5x22 см + припуск на шов

Клаузура оміяге

Рисунок 2. 5 – клаузура виробу

2.2. Опис зовнішнього вигляду та конструкції виробу

Для створення оміяге обрано шторну тканину золотавого, темно зеленого та блідо зеленого кольорів. Вважаю, що золотавий колір створить моєму виробу веселий настрій, а зелений - додає елегантності. Обрані види тканини мають гарний зовнішній вигляд. Також вони міцні та зручні під час технологічної обробки.

Оміяге буде мати складну конструкцію. Це додає йому більшої функціональності та новизни у вирішенні конструктивних рішень створюваної моделі.

Оміяге має форму мішечка, по днищу зібраний і пришитий декоративний гудзик, має шнурок жовтого кольору за допомогою якого зібраний оміяге.

Зсередини виріб буду оброблювати такою ж тканиною як і сам мішечок. Це буде шторна тканина. Такий вибір я зробила на користь цієї тканини тому, що вона буде тримати форму, міцна, зносостійка, а також її буде добре прасувати та прати. Всі деталі оміяге будуть з'єднані зшивним швом.

Гарний дизайн і веселі кольори оздоблювальних елементів створюють позитивний настрій у оточуючих при погляді на цей виріб. В цілому вважається, що оміяге буде привабливим, вишуканим і урочистим.

3. Технологічний етап

3.1. Підбір необхідних матеріалів, інструментів та обладнання для роботи

До вибору матеріалів, інструментів та обладнання необхідно підійти особливо ретельно, адже це «мої помічники», і від них залежить кінцевий результат діяльності. Хотілося, щоб оміяге був оригінальним та практичним, тому для її виготовлення необхідно застосувати відповідні матеріали, інструменти та обладнання (таблиця 2.4, 2.5 і 2.6).

Таблиця 2.4

Основні матеріали для виготовлення оміяге

№	Матеріали	Призначення
1	Тканина	Для виготовлення оміяге я обрала шторну тканину. На мій погляд, вона має достатньо елегантний вигляд.
2	Підкладочна тканина	Для виготовлення мішечка потрібна підкладочна тканина, яка придасть практичності та естетичності конструкції, крім того її колір буде таким як основна тканина.

3	Швейні нитки	Для з'єднання деталей мішечка я обрала універсальні нитки для роботи на швейних машинах. Вони досить міцні на розрив, не скручуються, не роблять вузлів. Підходять як для машинних, так і для ручних робіт.
4	Декоративний шнурок	Він повинен бути композиційним компонентом, тому він золотистого кольору. Слугуватиме для збирання оміяге по краю.

Таблиця 2.5

Основне обладнання для виготовлення оміяге

№	Обладнання	Призначення
1	Швейна машина	Технічний пристрій для виконання процесів з'єднання, скріплення або обробки деталей нашого виробу.
2	Праска	Для виконання волого-теплової обробки деталей та готового виробу.

Таблиця 2.6

Основні інструменти для виготовлення оміяге

№	Інструменти	Призначення
1	Швейні голки	Потрібні для виконання ручних операцій.
2	Ножиці	Обрала малих та середніх розмірів, застосовуються для підрізання та обрізання ниток тканини.
3	Сантиметр	Призначається для визначення точних розмірів деталей виробу.

Рисунок 2.6 – інструменти й обладнання

Таблиця 2.7

3.2. Технологічна послідовність виготовлення виробу

№	Операція	Графічне зображення	Тип роботи	Технічні умови виконання
1	Підготувати матеріали		П	Тканини трьох кольорів, декоративний шнур 1,50м, один гудзик діаметром 2,5см
2	Викроїти деталі		Р	12 смужок з кожної тканини розміром 5x22см, куліски 8x26см, косабейка 4x58

		 		<p>Підкладка розміром 50x22см</p>
3	З'єднати дві смужки		Р	<p>Так як смужки мають прямокутну форму можна використати кравецькі булавки, залишаючи при місці на припуск зшивання</p>
4	Зшити дві смужки		М	<p>Ширина шва 5мм, лицем до лица смужку темного і світлого кольору вздовж одної з довших сторін</p>

5	Запрасувати шов		ВТО	запрасувати на одну з деталей при $t=90^{\circ}-120^{\circ}$ С
6	Приметати жовту смужку до подвійних деталей		Р	Використовуюч и кравецькі булавки
7	Припрасувати шви		ВТО	Вивернути і припрасувати на ребро при $t = 90^{\circ}-120^{\circ}$ С
8	Пришити смужку жовтого кольору		М	Між готовими двійними смужками вшити смужку жовтого кольору, ширина шва 5 мм
9	Розпрасувати шви		ВТО	Розпрасувати шви при $t = 90^{\circ}-120^{\circ}$ С

10	Закласти складки по верхньому і нижньому		Р	Використовуючи кравецькі булавки
11	Закладаємо складки і застрочуємо		М	По верхньому краю подвійні смужки закладаємо направо, а по нижньому на ліво, ширина шва 5мм
12	Приprasувати шви		ВТО	при $t=90^{\circ}-120^{\circ}$ С
13	Прокладаємо строчку		М	По нижньому краю і затягуємо дно, ширина шва 5мм

14	Обтягуємо гудзик тканиною	 	Р	Пришиваємо на місці зтягування дна і виглядає так
15	Прокласти тимчасову строчку на місці зшивання підклади		Р	Використовуючи кравецькі булавки
16	Зшити підкладку		М	Скласти пополам, ширина шва 1см

17	Приprasувати шов зшивання		ВТО	при $t=90^{\circ}-120^{\circ}$ С
18	Прокласти строчку		М	По нижньому краю, ширина шва 5 мм і затягнути
19	Приметити підкладу до мішечка		Р	Використовуючи кравецькі булавки
20	Пришити підкладу до мішечка		М	Вкласти підкладу всередину і пришити по верхньому краю, ширина шва 7 мм

21	Приprasувати шов пришивання		ВТО	при $t=90^0-120^0$ С
22	Заготовити края куліски		М	Швом у підгин 10 мм
23	Приprasувати шов		ВТО	при $t=90^0-120^0$ С
24	Приметати куліску і косу бейку		Р	Наколюючи булавками на лицьову сторону мішечка

25	Пришити куліску і косу бейку		М	Ширина шва 7 мм
26	Приметати косу бейку		Р	Прикладаючи тимчасову строчку
27	Пришити косу бейку		М	Швом у підгин, ширина шва 10 мм
28	Припрасувати шов пришивання		ВТО	при $t=90^{\circ}-120^{\circ}$ С

29	Приметати куліску		Р	Прокладаючи строчку тимчасового з'єднання
30	Пришити куліску		М	Швом в підгин, 1-1,5 мм, строчку прокласти в розкол
31	Оздобити края шнура		М	Зшити оздоблювальний елемент швом 5 мм, вивернути і пришити до країв шнура

32	Втягнути декоративний шнурок			
----	------------------------------	--	--	--

4. Заключний етап

4.1. Економічні розрахунки

4.1.1 Карта витрат матеріалу (таблиця 2.8)

Таблиця 2.8

Розрахунок матеріальних витрат

№	Назва матеріалів	Ціна одиниці вимірювання (гривні)	Витрати матеріалів	Вартість витрат (гривні)
1	Шторна тканина (зеленого кольору)	26,00	0,3 м	7,80
2	Шторна тканина (блідозеленого кольору)	26,00	0,3 м	7,80
3	Шторна тканина (жовтогарячого кольору)	30,00	0,3 м	9,00
4	Гудзики	5,00	2 шт	10,00
5	Декоративний шнур	3,00	3 м	9,00
6	Коса бейка	0,7	1 м	0,7
7	Нитки	3,00	1 шт	3,00
Разом				47,30

Вартість енерговитрат

У матеріальні затрати входить також використання електроенергії. Це:

- робота на швейній машині протягом певного часу: $T_{шм}=10$ год;
- волого-теплова обробка електропраскою протягом $T_{п}=4$ год.

Якщо двигун електроприводу швейної машини має потужність $P_{шм}=30$ Вт=0,03 кВт, а електропраска $P_{п}=1000$ Вт= 1 кВт, то за час роботи електроприлади можуть спожити відповідно таку електроенергію:

$$E_{шм}=P_{шм} \times T_{шм}=0,03 \times 10=0,3 \text{ кВт/год}$$

$$E_{п}=P_{п} \times T_{п}=1 \times 4=4 \text{ кВт/год}$$

За тарифом на електроенергію 0,2436 ціна спожитої електроенергії складає: $V_e=0.2436 \times 4,3=1,04748$ грн.

Розрахунок оплати праці

Він проводиться з розрахунку, що плата за роботу швачки 3-го розряду складає приблизно 14,30 грн/год. Усього на виготовлення оміягі витрачено 8 годин, які оплачуються зарплатою:

$$Z_{п}=T \times P$$

$$Z_{п}=8 \times 14,30=114,4 \text{ грн}$$

Де T – тривалість виконання робіт з виготовлення виробу;

P – погодинна оплата праці робітника 3-го розряду.

Соціальні відрахування

Соціальні відрахування складають 39%. Відрахування на податки сплачує організація, яка виготовляє виріб і відносить їх до собівартості продукції:

$$O=0,39 \times Z_{п}=0,39 \times 114,4=44,6 \text{ грн}$$

Визначення амортизаційних відрахувань на інструменти й обладнання

У таблиці 5 амортизаційні відрахування розраховані на 1 робочий день (тобто 6 годин). Нам треба вирахувати амортизаційні відрахування, що відповідають одній робочій годині.

Для виготовлення виробу нам знадобилося 6 годин, тому:

$$A=\text{Амортизаційні відрахування на 1 год} \times 6 \text{ годин} = 0,0087 \times 6=0,0522$$

Таблиця 2.9

№	Інструменти й обладнання	Амортизаційні відрахування на 6 годин	Амортизаційні відрахування на 1 годину
1	Голки ручні (набір)	0,0008	0,00013
2	Голки машинні	0,0005	0,000083
3	Ножиці	0,0025	0,0004166
4	Швейна машина	0,044	0,0073
5	Праска	0,0044	0,00073
	Разом	0,0522	0,0087

4.1.2 Розрахунок собівартості та ціни виробу

Розрахунок собівартості виробу проводиться за формулою:

$$C = V_m + V_e + A + Z_p + O, \text{ де}$$

V_m – вартість витрачених матеріалів;

V_e – вартість використаної електроенергії;

A – амортизаційні відрахування;

Z_p – оплата праці;

O – податок на заробітну плату.

Визначення величини прибутку внаслідок реалізації виробу, який складає $10 \times 25\%$ від собівартості виробу.

Підраховуємо загальну собівартість за формулою:

$$C = V_m + V_e + A + Z_p + O = 47,3 + 1,04748 + 0,0522 + 114,4 + 44,6 = 207,39$$

$$П = C : 100 \times 20 = 207,39 : 100 \times 20 = 41,7$$

де $П$ – прибуток;

C – собівартість виробу.

Визначення договірної ціни реалізації виробу

Так як ціна договірна, то прибуток може складати 40-50 грн

$$\text{Цд}=\text{С}+\text{П}=41,7+114,4=155,8 \text{ грн}$$

4.2. Порівняльний аналіз виготовленої конструкції виробу із запланованою

Метою проєкту визначено - виготовлення практичного мішечка, який б відповідав запланованим вимогам:

Естетичні: оригінальність форми; композиційна завершеність; оригінальне кольорове рішення; індивідуальний стиль; відповідність до вимог та умов проєкту.

Конструктивні: зручність у використанні; міцність, надійність; відповідність конструкції призначенню виробу;

Технологічні: оригінальність конструкції і поєднання різноманітних конструкційних матеріалів та незначна їх витрата; середня складність і обсяг виконаних робіт;

Економічні: відносно невелика собівартість виробу, хоча це ексклюзивний виріб, виконаний в сучасній техніці: середній рівень продажної ціни;

Екологічні: забрудненість навколишнього середовища під час виготовлення виробу – відсутня.

Окрім того, я вважається, що цей виріб є оригінальним за своєю художньою розробкою, ексклюзивністю та майстерністю виконання.

4.3. Підведення підсумків роботи над проєктом

Виконаний проєкт допоміг мені створити оригінальний виріб. Під час роботи над ним, я дізналася історію оміяге.

Думаю, що поставлені мною завдання і вимоги я виконала. Адже я створила оміяге, який став моєю першою авторською роботою. Також цим видом діяльності я зацікавила своїх подруг, і тепер у них виникло бажання зробити схожий мішечок для солодошів.

В процесі виготовлення косметички:

- ❖ Відбувається ознайомлення з історією оміяге;
- ❖ Застосовуються на практиці особисті знання з економіки;

❖ Відбувається із задоволенням робота в мережі Інтернет та використовуються в навчально-пізнавальній діяльності різноманітні комп'ютерні технології;

❖ Покращуються власні комунікативні здібності;

❖ Отримується естетичну насолода від результатів своєї праці.

Висновок за проєктом

Виконання даної проектної роботи удосконалює навички роботи на швейній машині, враховуючи всі помилки та виправивши їх. Крім того, є можливість проявити свої дизайнерські здібності, перевірити свій смак.

Ця робота зайвий раз свідчить про те, що рукоділля справжнє мистецтво, що вимагає високої майстерності, фантазії. Бажання створювати що-небудь своїми руками породжує не тільки економічний розрахунок, а можливість виразити свою індивідуальність.

Під час виконання цієї творчої роботи, одержано велике задоволення від плодів проектно-технологічної діяльності.

Проєкт відповідає всім вимогам по критеріям оцінки: конструктивним, технологічним, естетичним, економічним.

ВИСНОВКИ

Цілі і завдання технологічної підготовки учнів на сучасному етапі визначаються необхідністю розвитку економіки країни, підготовкою учнів до свідомого вибору майбутньої професії. Предметна галузь «Технологія» - основна практикоорієнтована предметна галузь закладу загальної середньої освіти - допомагає вирішити задачу величезної соціальної важливості, здійснюючи підготовку молоді до діяльної участі в матеріальному і духовному суспільному виробництві. В процесі оволодіння технологічними знаннями на уроках трудового навчання, зокрема, в процесі організації проектної діяльності, учень з «споживача» перетворюється в «виробника», що дозволяє йому підготуватися до діяльності в сфері суспільного виробництва.

Трудова підготовка і технологічна освіта сприяють самореалізації особистості та її цивільному становленню. Проектні технології в найбільшій мірою відповідають рішення основних цілей і завдань технологічної освіти. Організація проектної діяльності базується на проблемі, взятої з реального життя, знайомої і значущою для підлітка. Учитель може направити думку і діяльність учня в русло самостійного пошуку. Проект - це педагогічна технологія, що припускає інтеграцію предметів, пошукову творчу діяльність, комунікативну і вольову активність суб'єктів освітнього процесу.

Сьогодні проекти переживають своє відродження і переосмислення. Особливо великі їх можливості в предметній галузі «Технології», зокрема, на уроках трудового навчання, де аспекти практичної реалізації, комунікативної діяльності, інтеграції мають найбільш явний сенс і вираз. Важливими аспектами формується самостійності і відповідальності в діяльності учнів, що беруть участь в проектній діяльності, стають акти цілепокладання, планування, вольового вибору, практичної реалізації, процесуальної та підсумкової рефлексії.

Проектне навчання характеризується рівністю суб'єктів взаємодії, відсутністю змагальних мотивів, позитивним емоційним фоном діяльності, суб'єктної самореалізацією, значимістю внеску кожного з учасників проекту для колективного результату діяльності, відповідальністю за колективний результат. Проектна діяльність може організувати взаємодію вчителя та учнів протягом дуже значного уривка часу: серія уроків, тема чверті, півріччя.

Результати колективних проектів обов'язково повинні бути матеріальні, естетично оформлені, структуровані. На уроці трудового навчання проекти в даний час займають вагоме місце. Це пояснюється тим, що вони дозволяють формувати комунікативні компетентності, тому що, саме, комунікативні компетентності найбільш затребувані сьогодні на ринку праці. У проектній діяльності виявляється схильність учнів до тієї чи іншої діяльності, розвиваються здібності до різних видів спеціальної діяльності і ключові та проектно-технологічні компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаман Л. Нові інформаційні технології в трудовому навчанні/ Л. Атаман // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 5 – С. 10-14
2. Берулава, М.Н. Общедидактические подходы к гуманизации образования // М.Н. Берулава // Педагогика. - 2005. - № 1. - С. 56-59.
3. Белошицький О. Аналіз відповідності теорії трудового навчання вимогам сучасного розвитку суспільства / О.Белошицький // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - № 9 – С. 6-8
4. Білоусова Г. Х., Колосніченко М. В. Методи обробки швейних виробів: Навч. посіб. / Г.Х. Білоусова, М.В. Колосніченко - К.: МВЦ «Медінформ», 2007. - 292 с.
5. Бондаревская, Е.Н. Ценностные основания личностно-ориентированного образования / Е.Н. Бондаревская// Педагогика. - 1995.- № 4. С. 29.
6. Дмитриев, Г.Д. Критический анализ дидактической мысли в США// Г.Д.Дмитриев. - М.: Педагогика, 1987.
9. Кирильчук Ю. Використання інноваційних ідей на заняттях з трудового навчання /Ю. Кирильчук// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 5 – С. 35-37
10. Миколаєнко А. Трудове виховання учнів у процесі навчання /А.Миколаєнко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 7-8 – С. 34-35
11. Михайленко Г. Технічне моделювання на уроках трудового навчання в 7-8 класах / Г.Михайленко// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 7-8 – С. 10-12
12. Корнієнко М. М. Інформаційні технології в освіті - насущна потреба нового тисячоліття / М.М.Корнієнко – Харків, 2010. – 197 с.

13. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід : навч. посібник / В. В. Бербец [та ін.] ; заг. ред. О. М. Коберник, В. К. Сидоренко. - Умань : СПД Жовтий, 2008. - 216 с
14. Молева Г.А., Богданова И.А. Применение принципов развивающего обучения на уроках технологии/ Г.А. Молева, И.А. Богданова// Актуальные проблемы педагогики. Вып.7. - Владимир: ВГПУ, 2005. - С.46-58.
15. Нагайчук О. Проектно-технологічна діяльність як продуктивний засіб інтелектуального розвитку учнів / О.Нагайчук// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - № 1 – С. 6-1.
16. Національний стандарт України. Матеріали текстильні. Типи швів. класифікація і термінологія. ДСТУ ISO 4916:2005 -163с.
17. Пасынков, И.А. Методика обучения учащихся творческой деятельности (Методические указания) // И.А. Пасынков. - Владимир: ВГПУ, 2002.
18. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика / В. В. Бербец [та ін.]; ред. О. М. Коберник. - К. : Науковий світ, 2003. - 172 с.
19. Пахомова, Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении.: Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. // Пахомова Н.Ю.- М.: АРКТИ, 2003. – 197с.
20. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л.Пироженко – К.: «Видавництво А.С.К.». – 2004. – С.3 – 32.
21. Пометун О. Інтерактивні методики та системи навчання / О. Пометун – К.: «Шкільний світ». – 2007. – С.102 – 111.
22. Рогачева, Е.Ю. Влияние педагогики Джона Дьюи на теорию и практику образования в XX веке: автореферат дис. ... доктора пед. Наук: 16.09.2006 / Е.Ю. Рогачева. - М., 2006. -21 с.

23. Рогачева, Е.Ю. Педагогика Джона Дьюи в XX веке: кросс-культурный контекст/ Е.Ю. Рогачева. - Владимир: ВГПУ, 2005. – 123 с.
24. Романовская, М.Б. Метод проектов в контексте профильного обучения в старших классах: современные подходы: Научно-методическое пособие для повышения квалификации работников образования. // Романовская М.Б. -М.: АПК и ПРО, 2002. – 97с.
25. Самородский, П.С. Основы разработки творческих проектов: книга для учителей технологии и предпринимательства/ П.С. Самородский.- Брянск: БГПУ, 1995.
26. Сластенин, В.А. Педагогика: учеб. пособие для студентов пед. уч. Заведений / В.А. Сластенин и др. - М.: Школа-пресс, 1997. – 178с.
27. Слободчиков, В.И. Психология человека/ В.И. Слободчиков, Е.И. Исаев. - М.: Школа-Пресс, 1995. – 138с.
28. Сидоренко В. Вплив соціально-економічних процесів у суспільстві на визначення підходів до трудового навчання школярів / В. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. - № 7-8 – С. 3-7.
29. Сидоренко В. Трудове навчання школярів у ХХІ столітті: бути чи не бути? / В. Сидоренко// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 12 – С. 3-5
30. Технологическое образование: теория и практика. Материалы научно-практической конференции /Под ред. Г.А. Молевой. - Владимир: Городской информационно-методический центр, 2010. - 100 с.
31. Теорія і методика трудового навчання: програма для педагогічних навчальних закладів / уклад. О. М. Коберник [та ін.] ; Науково-методичний центр вищої освіти. - К. : Науковий світ, 2005. - 52 с.
32. Тихонов, А.С. Творческий потенциал учебного проектирования// А.С. Тихонов - М.: Сфера, 1995. – 93 с.

33. Трофімчук В. Етапи художньо – конструкторської діяльності старшокласників. / В. Трофімчук // Трудова підготовка в закладах освіти. - 2006. - №1. – с.33 – 37.
34. Цима А. Елементи художнього конструювання в процесі художньо-технологічної діяльності учнів 5-9 класів / А.Цина // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. - № 5 – С. 28-35.
35. Шимко, Е.А. Технология профильного обучения как основа образовательного сотрудничества средней и высшей школ /Е.А. Шимко // Профильная школа. - 2007. - №5. - С. 46-51.
36. Омияге – зачем нужны полезные лоскуточки [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://www.livemaster.ru/topic/100490-omiyage-8211-zachem-nuzhny-poleznye-loskutochki>
37. Что такое Омияге [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<https://www.livemaster.ru/glossary/1153-omiyage>
38. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.
39. Мохненко А.С. Економічна сутність конкуренції і конкурентоспроможності / А.С. Мохненко // Таврійський науковий вісник. – Херсон, 2010. – № 68. – С. 165-171.
40. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

41. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.
42. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.
43. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова, О.М. Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.
44. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 50-61.
45. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.
46. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогнозні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія; за ред. проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.
47. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative

infrastructure of the region / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, K. Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

48. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

49. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

50. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.